

TRSTU

ali

zbirka raznih spisov, to je pripovedek, pogovorov
i. t. d., odmenjena za poduk in tudi za kratek
čas slovenskemu ljudstvu, zlasti kmétom, in
porabljiva doma, v šoli in v čitalnicah.

Izdaja *godina*
J. G. Vrdelški Trstu

po mesečnih snopičih ali razdelkih.

PRVI SNOPIČ
(meseca januarja 1869.)

V TRSTU

Tisk avstr. Lloyd. Založit izdajatelj.

Opomba. Za vsak snopič se plačuje deset soldov tistemu, ki ga oddaja, in bo pa nabrane denarje izdajatelju pošiljal (v. „vabilo“), se vé, če je naročnik zunaj Trsta. — Sicer more se plačevati tudi naprej za več mesecev, in pa naravnost izdajatelju ali čitalnicam.

288100

288100

31628/1976

Uvod.

Pred nékim časom sta iméla dva človeka našega národa lépo navado, shajati se ob nedéljah v polétnih mésecih na prav zalem kraji naše mile Slovenije pod široko, košato in senčno lipo blizu néke cirkvice, in pa, sedè tam na kamnatem stolu, se o marsičem pogovarjati, ali si kaj pripovedovati. Bila sta namreč bogati in nauka zelò željni kmét *Jernej*, in pa precej učeni mož *Ljudomil*, njegov znanec, ki je hodil večkrat k njemu, imáje prav rad pametne in pridne kméte, kakoršen je bil ravno naš *Jernej*. *Ljudomil* je temu ob enakih prilikih tudi kako važno in podučívno knjigo prebiral. (K tem pride pa še kaj drugega.

NB. Iz te opombe se ob enem vidi, za kaj da smo dali prav za prav svoji knjigi naslov: „Pod lipo“.)

1. Čuden shod v Berdjanski.

(Spisal izdajatelj.)

Obsézek. Opis Tavrije ali Krimeje na Ruskem. — Kaj je Berdjanska? — Miroslav S... trgovec in Céne G... mornar se tam snideta po sreči. Se ne poznata. — Pridnost in pametno gospodarstvo. Slavjanska národnost in ljubezen do nje. — Pogovor se izcimí med oménjenima gospodoma. — Zápopadek tega pogovora: živénje pomorsko; dolžnost

staršev zastran otrók; kaj so mačhe? uzrok cénetovemu odhodu na morje; nevarni „kvarnar“; mornarstvo Lošinjanov; ognjopljivna vulkana Etna in Vezuv; néka strašna nevilhta na atlanskem morji; kaj nam prinaša pijanost?; mésto Pernambuk v srédnji Amériki; Lizbona, *auto da fé* (néka procesija) in potrési; London in njegov znamenitni tunel; omika potrebna za prosto ljudstvo; kupčija z ljudmi(!); izhòdni Indijani; mésto Kanton in Kitajci ali Kinezi; nevarnost pomorske tišine za jadrenice; séverna Amerika, njena svobodnost itd.; Krištof Kolombo; konec: pogovarjavca se na zadnje spoznata — sta si v žlahti. — Ločitev.

Ljudomil pripoveduje (potem ko se je nékaj pogovarjal z Jernejem) takò-le:

Na južni strani neizmérno velicega ruskega cesarstva, ki obséga skorej trétji dèl naše Evrope, in še mnogo prostora ogromne Azije, je trikrat več od Evrope, devétkrat več pa od naše Avstrije, in šteje čez 80 milijonov prebivalcev, — leži zelò razširjena okrajina, ki jej pravijo T a v r i j a in pa tudi K r i m e j a s prebivalci največidél tatarskega ali mongolskega pleména iz srédnje Azije. Ta okrajina je polotòk, namreč dežela, ki jo obdaja morska voda na tréh stranéh, se drži pa na četrti, to je, proti séverju, z ostalo zemljo gori oménjenega cesarstva. Ta voda se iménuje črno morje, in to pa morda zatò, kér, ležeča med raznimi zemljami, se prikazuje po nekakem bolj témna ali mračna. Sicer se pozdévá to takò tem več le po viharjih, ktéri razsajajo tam po navadi mnogo jačje kakor drugod, jo razrivajo ali takò rekoč pretépajo sè svojo grozovitno močjò, da je strah, dajaje morju ravno po tem néko očrnkljasto obličje (površje). Pa saj tudi velikokrat čujemo ali beremo po časnikih marsikaj o velikih nevarnostih in nesrečah, ki se po tih viharjih v oménjenem morji pogostoma pripetujejo. Sicer tega morja voda, kar se tiče njene barve,

nije prav za prav različna od drugih morskih vòd. Po tem takem iménovanje „črno morje“ nima nobene prave podloge, ima tédaj svoj izvir le — v domišljivosti.

Tavrija, ki so jo bili Rusi (Slavjani) po krvavem boju Turkom vzeli pod rusko cesarico Katarino Drugo léta 1771, in jo pa pridružili svojemu cesarstvu, slovi kot zelò rodovitna in bogata zemlja. Gori iménovana cesarica, ki je vladala od léta 1762 do 1796, jej je ravno zatò po navadi pravila „ruski biser“ („ruska perla“), in je pa tudi jako pripomagovala, da se čedalje bolj poviša njena rodovitnost, in sploh njeno vsestransko dobrostanje. Po opisih, ki jih marsikje beremo, je ta polotòk, zlasti po južnih krajih, néki eno najprijetniših zemljišč tega sveta. Njegove mile doline, po ktérih teče šumotaje v raznih zavinkih mnogo malih rék in potočičev, se izvrstno in pridno obdélavajo. Vidi se tam pa tudi kaj bogatih polj. Po zalih, pač prav rajskih in tédaj vabljivih vrtil se pridéluje obilo vkusnih marelic, cmokev, hrušk, jabuk, jedric (mandelnov?), breskev, češnj, sliv, dinj (melonov) i. t. d.

Nahaja se na tem otoku tudi kaj rés dobrega vina, ki je rodijo pametno oskrbljene trte po lepih vinogradih, zlasti pa na okrajnah iménovanih Pudak in Kos, kjer je néki najboljše in najzlahtnejše.

Jernej. Prosim, gospod Ljudomil! ne pozabite svojih beséd; vas sem hotel nékaj poprašati. Sem namreč slišal, da tudi naša vina se dajo kaj bolj napravljati, da imajo večò veljavo clo tudi v drugih deželah. Kaj mi véste povedati o tem?

Ljudomil. O tej zelò važni zadévi se bova ob svojem času tudi nekaj bolj na tenko pogovarjala, ravno kakor še o marsiktérnih drugih rečéh, ki sploh zadévajo kmétijstvo. Pustimo zdaj to.

Jernej. Je že prav, pustimo le. Prosim, le napréj, gospod Ljudomil!

Ljudomil. Med pridélke posébné važnosti in posébné dobrote se šteje po navadi na tem polotoku tudi žito, prosò, tobak, in svila (žida). Délavne in pridne čebele napravljajo tam mnogo medù in voska. Znamenita je tudi reja ovc, govedine in kònj. Kar se posébnò tiče ovc, je znano, da od njih prihajajo tiste dragocéne kodraste in žlahtne sive kožice, ki jih bogatinci, takò rekoč, po vsem svetu radi imajo, da se ž njimi čedalje bolj lišpajo, in se sploh v gizdavši obléki po svoji navadi prikazujejo: V tem jim tédaj tudi Rusija dobro stréže. Največi dél tih pridélkov je odločeno za trgovino, ki prinaša tavriskim prebivalcem kaj lépih denarcev, da si ž njim jako pomagajo. Tavrija ima tudi obilo takih luk, ki so zelò pripravne za sprejémbo in ohrambo trgovskih brodov (bark). Med temi slové zlasti Sevastopolj, Evpatorija, Kafa, Krč, Jalta, Sudak, Balaklava in Berdjanska. Sevastopolj je primorsko mésto, vstanovljeno ob času gori oménjene ruske cesarice Katarine na brégu lépega zaliva, ki ga tam nareja črno morje. Njegova luka je tudi zadosti široko sidrišče in zavétje ruskem vojskinem brodovju. To mésto varujejo morskih viharjev in nesreč zelò visoke skale, sovražnih napadov pa jake topovnice (batarije). Pa ravno tukaj je bil léta 1854 med Francozi, Angleži in Rusi znani strašni boj, po ktérem se je tistim žalibog spodlévalo planiti nad Turke, da pobijò te grozne sovražnike kristjanov, ki že mnogo lét trpé in stokajo pod hudim jarmom med njimi — kot tujci na svoji lastni zemlji! Pač nevsmiljena osoda!

Skorej na jugo-izhodni strani Tavrije se vdere

črno morje med dvéma zemaljskima klinoma ali erti-
ma (špicama zemlje), razširjaje se med bližnjo`azijatsko
deželó iménovano Kavkazija, med istom Tavrijom in
med ostalo rusko državo. Ta dél črnega morja se
kliče „azovsko morje“, v ktéro se izliva déreča réka
Don, privaljaje se šumeča od sévernih krajev. Na
konci tistega zemaljskega klina, ki se poteza iz tav-
rijskega polotoka proti jugo-izhodu, stoji novo in lepò
sèzidano obmòrsko in tržno ali kupčijsko mésto
Ber dj an s k a sè svojo obširno in izvrstno luko. Na
lévi tega mésta je azovsko, na désni pa črno morje,
nasproti mu moli drugi zemaljski klin, ki se proži iz
Kavkazije ali iz zahodne Azije.

Precej dolgo časa je, kar se je bil tù vselil in
živel sè svojo družino poštén in zadosti premožen
trgovec po iménu Miroslav Š..... rojen Srbo-Ilirec,
bivši v svojih mladih létih prost mornàr. Naveličavši
se pa pretežke in sitne pomorske službe, si je na kopnu
iskal in po sréči rès tudi našel druge, namreč v Ber-
dj an s k i. Postal je tam trgovsk opravnik pri né-
kem bogatem kupčevalcu na debélo. S pomočjo tega,
kar si je bil pametno prihranil v svoji poprejšnji, in
pa pozneje v novi službi, je počel sam na svojo roko
majhno kupčijstvo. Po neizrečeni svoji delavnosti in
po umnem gospodarstvu je imel sréčo, da si počasi
pomnožuje premoženje in si opravilo bolj razširja.
Trgoval je največidél sè žitom. Zarad njegovega vse-
stransko izglédnega obnašanja so ga vsi radi imeli in
spoštovali kot vrlega možà. Rès je sicer, da sploh
vsak bogatinec je povsodi spoštovan zavolj svojega
premoženja, med tim ko vsi radi prezirajo ali clo za-
ničujejo siromaka. Ali tako spoštovanje se po navadi
vendar ne prikazuje, kadar bogatinec je človek ošaben

in prevzetem, ali skopari (je stisljiv ali ožuren?) sè svojim premoženjem. Ta grda napaka se pa nije nahajala pri našem Miroslavu; pri njemu nije bilo še sledù ne tacega zavržljivega obnašanja, da bi ga morali ljudjé sovražiti.

Da se pa nékaj bolj natanjčno razjasni, kakò da vtegne prav za prav priti do premoženja sploh vsak človék, ki nije nič podédoval po smrti svojih starišev, kakor naš Miroslav S....., bom tukaj mimogredé o tej priliki oménil marsiktera vodila, kakoršnih se je gotovo tudi on držal v svojem živénji, zlasti ker véljajo kot žive résnice in so pa podučivne v tej zadévi. Vzel sem jih iz sloveče male angležke knjižice: *Self-help* (to je „samolastna pomoč“ ali: „pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal“), ki jo je spisal Samuel Smiles (izgovarjajte „smajlz“). Ona je spisalcu toliko dobička prinesla, da si je ž njim na Angležkem nedavno lépo in veliko poslopje (hišo) napravil. Takò čislajo Angleži na svitlo prihajajoče nauke o dobrem gospodarstvu ali o pravem in zanesljivem pripomočku za doségo bogastva in sploh blagostanja! — Taka vodila so, postavimo, te-le: „Najbolji pripomoček za napravo bogastva je umno gospodarstvo.“ — „Imeti je tréba denar v glavi, ne pa v srcu“ (namreč tréba nam je iskati si denarja, da ga umno obračamo, ne pa da ga rabimo brez nobenega razločka za spolnovanje svojega kakega si bodi poželjenja, ki se nam rodi v srcu). — „Po pametnem ravnanji s tim, kar si s trudom prislužimo, si bomo pridobili neodvisnost od družih“ (da nam ne bo namreč tréba njim nadlégovati s prošnjami za pomoč, ali da jim ne bomo sužnji). — „Slehernemu človeku gré ojstra dolžnost skrbeti ne samo za sedanjost, ampak tudi za prihod-

njost, ker tista skriva v svojih nedrih mnogo nadlog, kterim se vtegnemo le vpirati, ako si poprej z dobrim gospodarstvom pripravimo jake in zdatne pomoči.“ — „Tréba nam je marsikterega žrtvovanja“ (moramo namreč opuščati eno ali drugo, čeravno nam drago in zaželjeno, pa nepotrébno stvar, in da si raji pridobimo namésto nje kako bolje in nam potrébnišo) „da si odvrčamo muko stradanja“. — (Ljudomilova opazka.) Zoper to grešijo po nesreči zlasti delavci, zapravljaje vékrat brez nobenega pomislika in po nemarnosti v kratkem vse, kar si s trudom zaslužijo. Pa kakò jim gré po tem? Se vé že! — Marsiktéri ljudjé se v svojih révah in nadlogah pritožujejo zastran davkov. Ali véste, kako da je nékdaj odgovoril angležk državnik takim ljudjém? Tako-le jim je odgovoril: „Bodite zagotovljeni, moji dragi! da vlada vam ne naklada več davkov, kakor si jih vi sami nakladate — po neizmérnem vživanji pijače“ (se vé, ne vode!). Dalej se bere v oménjeni angležki knjigi tudi to-le: „Prvo in glavno pravilo pri vsakem gospodarstvu mora véljati, da se nam stroški zmanjšajo, dohodki pa zvišajo. Kdor več denarjev izdava, kakor jih prejémlje, se zakoplje v dolgove, in pa mora na zadnje — poginiti“ (ker namreč takò si zatira korenine tega, kar bi mu vtegnilo roditi živež za prihodnjost.)“ — „Razumnost, zmérnost in dobro gospodarstvo so najkrépkejši pripomočki za zboljšanje hudih časov; ne tirjajo velicega prostora v kakem si bodi stanovanji, in vendar vtegnejo odvrčati nesreče tega svetà.“ — „Kdor hoče sukati ves svét, naj suče poprej samega sebe“ (to je, naj raji vodi prav in redno samega sebe, da je zméren in da ravna, kakor gré). — „Kar premorejo nektéri, premore vsak, ako mu

je le trdna volja.“ — „Da v vsaki več ali manj razširjeni družbi mora biti néko število tudi taci, ki déljajo, to je narédba božja; da niso pa zmérni, zadovoljni, podučeni in sréčni, to nije narédba božja, ampak uzrok mu je le njihovo napéno ali razujzdano živjenje.“ — „Pribranitva (šparavitnost?) je jéz ali ograja proti révam in nadlogam; ona nam zagotavlja sladek up v prihodnjost, med tem ko potrata ali zapravljalivost nam žuga sužnost, odpiraje nam ob enem globok brezen, da vanj pademo.“ — Jemanje na pòsodo ti ščasom vznepokoji glavo, ti oslabi živce (žile), in te ponižuje; saj kakor prazna vreča (žakelj?) ne more stati po konci, takò tudi človék, v dolgove zakopàn, se ne more povzdigniti in vzdržati se na nogah.“ — „Da se človék privadi dobrega gospodarstva, mora s tim začeti že od mladih lét; dober in sréčen začetek mu bo porok dobrega in sréčnega konca.“ —

Pa pustimo vendar to pridigovanje, ki je za vas, kot znanega dobrega gospodarja, gotovo odvečno ali preobilno, in tédaj nepotrébno. Napredujmo rajše v tem, kar je poglobitni cilj tega mojega govora.

Bilo je v prvi polovici méseca junija léta 18**, ko prijadri v berdjansko luko precej velik trgovski brod z blagom razne baže naložen. Namén povélniku tega broda je bil, oddati v Berdjanski pripéljano blago tistim, ki so si je naročili, in pa naložiti drugo, zlasti pa žito, drugod naročeno. Med mornarji bil je kot ladijin oskrbnik tudi nék mladeneč, Cene G..... po iménu, skorej v pét in dvajsetem létu svoje dobe, precej visok in lépe postave, gibčen in uren, bi djali, kakor veverica, nékaj podolgastega in črnkastega obličja, živahnih in čvrstih oči, kostanjevih lasi, prijazen,

vljuden, zgovoren in pa gladke beséde, sploh tak, da se je moral pač brzu vsakemu prikupovati. Govoril je razne jezike, najlagljeje in najlépše pa vendar — srbsko-ilirski, ki je bil pa njegov materni jezik. Kar se tiče našega Miroslava S...., sem že oménil, da je bil rojen Srbo-Ilirec. Čutil se je pač kaj osupnjenega, in se vé ob enem tudi močno razvéseljivnega, ko mu se nenadoma podaje prilika, soznati se s tim mladenčém, in pa zasliši po tolikih létih svojega prebivanja v Berdjanski saj enkrat svoj mili materni jezik iz ust sorojaka, ki ga je takrat po njegovi domišljiji sam Bog tje prinesel. Pa kaj bi se vendar temu čudili? Saj nam je pač dovelj óčitno, da vsako, zlasti pa slavjansko ljudstvo iskreno ljubi svoj národ in jezik, in da ga po nekakem ima za pravi biser ali za pravo svetinjo, ako nije že potujčeno in nije s tem svojej národnosti še nezvésto postalo, pokazivši si jezik s kakim drugim, kakor se vidi, postavim, po nesréci na raznih krajih naše mnogojezične Avstrije. Med te kraje moramo šteti, saj po tem kar je meni znano, žalibog poséбно tudi bivši nékdaj čisto slavjanski Trst, ki pa zdaj, poitalijančen, čedalje bolj lakomno požira národnost tistim, ki so še tam ostali, namreč Slovencem svoje okolice clo ž njihovo poséstjo vred, zlasti tam, kjer so bliže tega mésta. (Zdi se vendar, da si zdaj nekaj pomagajo zastran svoje národnosti, po vse hvale vrednem osnovanji Čitalnic). Znano nam je pa tudi, da sploh potujčeni ljudjé so po navadi najhujši sovražniki národa, kteremu se sicer oni prištevajo, pa so se nesramno iznevérili.

V dokaz résnice, da Slavjani ljubijo povsod svojo národnost čez vse, naj nam služi, postavimo, tudi naslédni primér. — Je skorej dvajset lét, kar je

bila vpeljana žandarmarija tudi v Dalmaciji, kjer je bila poprej od starodavnih časov po italijanskem takò imenovana „Forza territoriale“, po našem pa: „Deželna moč“ ali prav za prav: „Narodna straža“ za obdržanje miru in reda v deželi. Dalmatinci so ménili sprvič, da žandarmi so le né mškega národa, ker se je pa med njimi rès slišal skorej le govor v némškem jeziku, in zatò jih niso prav radi iméli. Léta 18** je bil vstal néko nedéljo popoldne med mladenči slavjanskega národa v splétnem predmestji (po italijanski iménovan „Borgo Grande“, po ilirski pa „veliki varoš“) takò hud prepír, da je bila žandarmarija prisiljena vmés stopiti, da jih pomiri. Pa kaj so ti predrzni korenjaki marali za žandarmarijo? Še hujše so med seboj ravnali, in pa ob enem še žandarmom (bilo jih je pét) z vpornostjo žugali. Nenadoma zagrmí pa en žendarm na vso moč nad njimi v čisto srbsko-ilirskem jeziku (bil je namreč Dubrovčan, ki je pa govoril tudi dobro némški). Obstali in ostrmeli so brzo vsi, glédaje ga čudno. „Al si néki tudi ti naš (to je, našega národa)? Ajdimo pivat skupa!“ To je bil njihov odgovor. Minila je vsa borba. Žandarmi so morali clo v krčmo ž njimi. Kaj tacega premore le goreča ljubezen Slavjanov do svojega narodnega jezika — povsod! Saj pač kri nije voda!

Miroslav, po nékakem prav zaljubljen v gori oménjenega mladenča, ga povabi družega dne k sebi na večerjo. Se vé, da se mladeneč nikakor ni je branil, ampak da je z veseljem sprejel tako prijazno povabilo, in pa šel. Ob tej priliki se je med njima izcimil (se vé v srbsko-ilirskem jeziku) pogovor, ki je trajal do trde noči, in ki ga tukaj bralcem podamo v slovenskem jeziku.

Miroslav. Ne zamérite mi, Cene, koliko časa je, kar ste po morji?

Cene. Zdaj teče ravno deseto léto; bil sem namreč petnajst lét star, kadar sem začel služiti na trgovskih ladijah (barkah). Čutil sem sicer clo že v svojih otročjih letih veliko veselje do mornarstva, takò da že v sedmem leti svoje dobe sem skrivaj dvakrat skušal potegniti jo od doma, in podati se na morje, izménivši se poprej zastran tega z ladijinimi povélniki, ki bi me bili pa tudi radi imeli za morskega novince (ali za takò iménovanega „moca“). To pa mi se nije obneslo, kakor sem želim: zvédši vsakokrat po družih moj namén, so me starši zadrževali, in me pa tudi zarad moje predrznosti clo kaznovali, silé me hoditi v šolo. Vbògati sem moral. Se le potém, ko sem dognal peti gimnazijalni razred, mi je šlo po sreči viditi spolnjeno svojo vročo željo, ki sem jo gojil že toliko lét. Mirù nisem dajal očetu, dokler me nije pustil oditi. Dozdaj mi sicer nije še žal, da sem v tej službi, čeravno sem se že zadosti prepričal, da pomorsko živénje nije vselej to, kar sem si takrat mislil, kadar nisem ga bil še poskušal: bridko in nevarno je mnogokrat; pa privadil sem si ga vendar že takò, da me nikakor več ne straši.

M. Pač velike ste srčnosti, kakor po tem vidim; take nisem bil jaz, bivši nékdaj v enaki službi.

C. Al néki tudi vi ste bili po morji?

M. Tudi, moj dragi! pa za malo časa — le štiri léta. Stopil sem bil v to rés težavno in nevarno službo pred nékimi tridesetimi léti, odstopil pa, kakor sem že oménil, po štirih létih. Prestati na dalje nije mi bilo mogoče. Pa vsaj kaj tacega se sploh gotovo prigodi vsacemu človeku, ki si po nesreči izvoli kak

stan, ki nije njemu priméren, kakor sem si ga bil izvolil žalibog ravno tudi jaz. Trudil sem se zategadel na vso moč, da si najdem kako drugo, zame bolj prilično opravilo. Usrečilo se mi je to tukaj v Berdjanski, kjer sem bil nekaj lét trgovsk strežnik, ščasoma pa, oslobodivši se te službe, sem si vstanovil na svojo roko kupčevanje, katero dozdej, hvala Bogu! še precej dobro napréduje.

C. Kar se mene tiče, moram reči, da se dozdej nisem še mornarske službe naveličal, zlasti pa tudi zatò ne, ker vidim, da mi nese še precej obilnega dobička, in da si vtegnem kaj prihraniti, nimaje sicer še priložnosti ne, da bi svoj denar zapravljjal, ako bi po nesreči imel tudi nagnenje do te grde napake. Drago mi je vrh tega posebno tudi, da po širokem svetu kaj vidim.

Bil sem dozdej v marsiktérik iménitnijih primorskih méstih naše zemlje, in videl tam mnogo važnih, pa tudi čudnih reči, nad kterimi sem rés obstal in ostrmel. Kaj zvé človek, ako le vedno domà čepi? Kar nam knjige pripovédujejo, nam gotovo nije zadosti, da se nam po njih prikazuje podoba ene ali druge važne stvari prav takò, kakor jo nahajamo po svojem osebnem prepričanji ali spregledanji — tam, kjer je, tedaj po svetu!

M. Kaj tacega sem tudi jaz zapazil ob oménjenem kratkem času svoje službe po morji. Pač blagor tistim, kterim je Bog toliko premoženja podélil, da jim gré po sreči tudi potovati od enega mésta do drugega po célem svetu, če so sicer le zadosti učeni, izobraženi in pa radovédni, kakoršni so marsiktéri med Angleži možkega in clo tudi ženskega spola, — da ne potujejo tedaj takò, kakor kernirji ali škri-

nje, ki jih seboj imajo. Nevédnežem ali sploh ljudém brez poprejšnje primérne omike ne koristi nič potovanja po svetu; ker ne umejo presojevati prave vrédnosti ali važnosti tega, kar se jim prikazuje, stran kakih manjših ali nevažnih reči.

C. Saj takò je! — Ako vam ne nadlegujem, predrznil se bom ob tej priložnosti vam nékaj malega, pa bolj važnega oméniti, kar se nanaša na mojo dosadašnja pomorsko službo, na mojo osodo, na moje zapazke in zvédbe po širokem svetu.

M. Meni ne bote s tim prav nič nadlegovali; timveč zelò drago mi bo, da slišim govoriti o takih rečéh: ne dvomim, da me bode kaj tacega prav zanimalo. Če pa zatò bolj na dalje tukaj nocoj ostaneva, kaj je meni mar? Zadovoljen sem, in vesel, da imam saj vendar sorojaka pri sebi, s katerim se vtegnem pogovarjati v svojem milem národnem jeziku, ki ga tú žalibog malo kedaj čujem. Bog sam vé, kedaj da mi se zopet priméri, da imam tako sréčo. Takò je! Še le kedar je človék oddaljen od svoje domovine, kakor sem ravno zdaj jaz, čuti vrédnost svojega maternega jezika. — Pa povejte le kaj, Cene!

(Dalje prihodnjič.)

PRÉDAL

za marsiktere novice in še druge reči.

* (Naše zdravje — naj bo le to kot za nas vse najvažniša stvar v našem „Prédalu“ najprej oménjeno!)
— „Ah, ja ja, ga nej pač čez to ljubo zdravje!“ to

zdihovalje čujemo večkrat tudi med Slovenkami tržaške okolice po cestah. Pa one zdihujejo vendar večidel takò še le, kadar so že same bolehave, ali imajo kakega družega bolnika doma. Temu prista-
vljajo po navadi še te-le beséde: „Pej kar Bog pošlje, to je! Kaj pomagajo ti méd'hi 'no njih méd'žije? Če ée Bog človeka vzét, sej ga vzame takò in takò!“ Žene, ne motite se! Temu nije vse popolnoma takò, kakor vi mislite. Naša knjiga vam bo ob svojem času o tej važni zadévi marsikak svet dajala; vam bo dokazala tudi, da si človek večkrat napravlja bolezen sam po svoji nemarnosti, tédaj po grešenju in pa s tím zoper božjo voljo, ker pač ravno po tisti nam gré ojstra dolžnost skrbeti za svoje zdravje, in po tem za zdaljšanje svojega živénja na svetu; dokazala vam bo dalej, da zdravniki in lékarije (zdravila) nam niso odvečni ali nepotrébni, in da se mi tedaj večkrat vtegnemo tudi boleznim odvracati ali se jih sploh ogibati, če si skušamo, ob pravem času pomagati kakor gré. Za zdaj se oménja tukaj, in to po navetu rajncega slavnega zdravnika Hufelanda, ki nas v néki svoji knjigi uči, kakò da si vtegne človek sam živénje zdaljšati, na kratko samo nékaj malega, namreč to-le: 1. „Če si se (postavimo, po kaki dolgi hoji ali pa kakor si bodi) jako spotil, in prideš na zadnje do mésta, v ktero si potoval, ali če se po poti kjerkoli vstaviš, da se opočiješ, kaj opraviš i. t. d., nikar si brz o suknje ne sleci, da se ohladiš, in tudi ne dévaj se tédaj na kak prepih, to je, na zrak (luft?) ali na sapo, ki vleče skozi kako odprtino v hiši, zlasti v nepolétnih mésecih; pa takrat tudi prehladne vode precej ne pij, ako si žejen; to je zdravju zelò nevarno“. — Kdo bi pač verjél, da zrak in voda, ki

sta nam (s hrano vred, se vé) vendar najbolj potrebna, da živimo, nam vtegneta biti clo morivca, in vzeti nas tedaj v kratkem iz tega sveta? In vendar je temu takò! — 2. „Ako si se po nesreči ob kaki priložnosti prenajédel, ako si se (na primér, po poti) preveč razgrél, ali si se močno razjézil, kar ti prav lahko škodi na zdravju, izpij kozarec (glaž?) dobro ocukrane vode“. To ti bo pomoglo, in je tudi zdravilo, ki si ga imaš lahko doma, kakor še več družih, ki spadajo v takò imenovano domačo lékarnico (špecarijo?), in ti pa ne prizadéva velicih stroškov (o tih bomo še natanko govorili, ako Bog dá!).

* (*Časnik „La Verità“ v Trstu.*) V Trstu in pa še tudi drugod je dozdej izhajalo mnogo italijanskih listov in jih pa še izhaja, ktéri so si na vso moč prizadevali in si še vedno prizadevajo, javno obrekovati in v sramoto staviti naše duhovnike, grditi tako rekoč vse, kar je katoliško-cerkvenega in svetega, sploh pa zasméhovati in po nekakem z nogami teptati našo katoliško véro. Taki listi se clo v Trstu tudi prodajajo po tobakarnicah. — Vstanovil se je pa ob začetku tega léta v Trstu v italijanskem jéziku tudi nék list pod naslovom „La Verità“ (to je „resnica“), kteremu namén je, kakor nam kaže sicer že njegovo imé, povédovati ljudstvu „pravo résnico“, braniti krépkò vse, kar zadéva našo katoliško véro, in pa dévati po tem ob moč, kolikor je le mogoče, nesramno in hudobno početje oménjenih listov. Pa kaj se mu je že dozdej prigodilo? Najeli so néki nagajavci človeka, da dene skrivši takò iménovano petardo (tedaj ne „bombo“), to je, navlaš pripravljeno stvar nabasano sè strélnim prahom, ktéra se v kratkem vname,

in se z ropotom razpoči, — na okno tistega prostora (štamparije?), kjer se tiska omenjeni list. Po tem so naravno ti malovredneži očitno razodévali svoje naravno sovražtvo do lista ali do njegovega zapopadka, in do njegove namére. Vrh tega se pa tudi oskrbniki, ali prav za prav oskrbnice (takò imenovane „tabakine“) trdovratno branijo prodaje tega lista, bojé se, kakor je pa popolnoma naravno, da se tudi njim taka ali enaka nesreča ne pripetuje. Žalostno! Sicer oménjeni list „La Verità“ izhaja naprej, in pravi katoličani ga radi berejo.

* (*Naše narodne Čitalnice* — poslušajte, dragi Slovenci!). — „Pej kaj so te „tentavnice“ (?!), bòtra?“ je vprašala néka mlekarica, Slovenka tržaške okolice, drugo mlekarico, ko ste obédvé šle z mlekom pred nékimi dnevi po takò imenovanih „rolih“ (to je, po vodotoku ali „akvedotu“) zjutro ob sedmi uri proti Trstu. „A kaj so, bòtra? tentavnice so, ki tentajo?“ (kaj da ste pa naprej o tem še govorile, ne vémo, škoda!). — Druga opomba: Nék gospod . . . . učén in pa precej vnét Slovenec, se je v Trstu tudi pred nekimi dnevi takò-le izustil: „Se bojim, da bodo te čitalnice le pivnice; takò pa ne smé biti“ i. t. d. — Slovenci! glédajte in skrbite, vas živo in lepò prosimo, da ostanejo vaše čitalnice vedno le to, kar imajo býti, namreč — učilnice, ne pa pivnice ali tentavnice. Saj véste, česar da vam je največ tréba. Sicer se mi nikakor ne zlagamo z mislijo nekih modrijanov ali preojstrežev, ki bi radi čitalničarjem kratili clo, kozarec vina in vsako veselico v njihovih čitalnicah. Saj so pač naše čitalnice po nekakem mali „kazini“ ali takò iménovane „zaprte družbe“ enake

tistim večim kazinom, ki jih ima gospòda v méstih. Pa kaj se tudi v tistih večkrat nahaja? Al' se morda tam nikdar ne pije in pleše, akoravno so prav za prav tudi čitalnice?

* (*Neko čudno gospodarstvo.*) Kakor je že sploh znano, se je pred štirimi léti napravila v Vrdéli blizu tržaškega mésta prav veličanska pivarnica (fabrika od bire?), ki ima skorej podobo lepe grajščine. Stroški so néki znesli za-njo clo skorej poldrug milijon goldinarjev. Nje lastnica je družba na akcije, ali po našem „délnice“, namreč družba, katerih udje so toliko denarjev zložili, da se sèzida in napravi pivarnica, in da se pa za njen dobiček pivo (bira) kuha. Pa kakò je néki dozdej šlo tej družbi po pretéku tréh lét? Prvega léta še precej dobro, družega in tretjega pa — precej slabo! Predlanskem, postavimo, so skuhalo 17.000 čebrov piva, prodali so ga pa še le okol 4.000 čebrov, ostanek (13.000 čebrov!) jim je šel v staribrežni potočič, in po tem pa — v morje! Lani so ga napravili samo 14.000 čebrov, in so pa tudi vse prodali, ker pivo je bilo res dobro; saj pri lanski razstavi (ekspoziciji?) v Trstu je bila tudi odločena oménjeni družbi sreberna spominčica ali medalija. Kakò so pa gospodarili? Stroškov so lani imeli 103.000 goldinarjev, čistega prejemka ali dohodka pa le 35.000 gold. Takò so tédaj ti ljudjé gospodarili! Zdaj se je vstavilo délo v pivarnici, in te dni so imeli ugotovilo (likvidacijo ali rajtengo?) med seboj. Kaj da bode v prihodnje s to pivarnico, ne vémo še. En sam, pa bolji gospodar, bi imél tam res kaj lépih dobičkov, zlasti če bi se njena ondašnja pivarnica, kjer se namreč toči pivo na drobno, pridružila

bližnji gostivníci iménovani „Boschetto“ (po naših Slovencih „Bajta“); saj se pač po navadi tam shaja v spomladi in po léti mnogo méščanov, ki radi marsikaj povživajo.

* (*Davki se morajo opirati le na pravične postavé*). Kakor je že sploh znano, je italijanski zbor v Florenciji lani vstanovil mimo marsikterih drugih davkov tudi takò imenovani „mačinato“, to je, davek od zmlenega žita, tédaj od mòke, namreč po našem „mletnino“. Čeravno se je ta davek Italijanom naložil po sklépu njihovih poslancev, oni trdé zdaj vendar, da je nepravičen in pretežek, tirjaje na vso moč, da se odpravi. Po tem so vstale pa že tudi marsiktere, clo nevarne puntarije tù in tam po Italiji, kakor smo te dni brali v časnikih, ki zapopadajo sicer tudi razodévo misli, da je ta davek res nepravičen.

O davkih sploh, in poséбно pa o vprašanji, po kateri podlogi da bi se moralo ravnati, da se davki pravično odmérijo, in da se ljudjé po tem preobložene ne čutijo, bo naša knjiga tudi marsikaj govorila. Ako pa eden ali drugi njenih bralcev ima po sreči kaj važnega povédati o tej gotovo tehtni zadévi, prosimo, naj nam to daje na znanje; posluževali se ga bomo, da se takò ta stvar na čedalje bolji in trdnejši podlogi presoja.

* (*Dolgo živénje.*) V mrzli Sibériji, ki je neizmérna dežela ruska v séverni Aziji, kamor preganja ruska vlada néke hudodélnike, je vmrlo lani dvanajst oséb (peršon?) starih več ko sto lét, namreč šest skorej v 110, dvé v 126, ena pa v 131 letu svoje dobe. Res zavzetno!

* (*Néka nesrédca v Trstu.*) 25. januarja tega léta je v Girardelli-jevi tvornici (fabriki) za narejo testovine prišlo po nesreči mašinino kolo nékega delavca, in ga pa, vrté se naglo, vsega razdrobilo. Zapustil je nesrédnik ženo in štiri majhne otroke!

* (*Skrajšanje časa za vsakdanje délo v tvornicah.*) Te dni se je govorilo v državnem zboru na Dunaji o skrajšanji časa za vsakdanje délo v nékih tvornicah, kjer morajo délovci sopsti (v sè vleči) slab in nezdrav zrak pri mašinah. Ko se je néki gospod protivil nasvetu družih, naj se odloči to skrajšanje, se je ob tej priliki eden tih zadnjih takò-le izustil: „Gospôda moja! kak kos mašine, ki se poškodi, je lahko popraviti, pljuča délalcev pa se ne dajo takò lahko popraviti, kakor nam kaže skušnja.“ — Pač dober in krépek odgovor!

* (*Tržaška okolica sè svojimi čitalnicami.*) Kdo bi pač vérjel, da v tej mali pokrajini se more napraviti v kratkem toliko narodnih Čitalnic? In vendar se je! Te so že zdaj v Barkolah („Barkola“ nije prav rečeno, to je laško; mi rečemo raji „Barkole“), v Rojani, na Ôpčinah, v Vrdéli, v Rocoli in v Škédni: te dni se bote neki odprle tudi v Kolonji in na Gréti. Lepo in pravo je to, vrli naši Slovenci! Pa naj le godrnjà kdorkoli hoče (pa saj véste, kdo?).

* (*Strašen požar v Trstu!*) Zadnji četrtek, to je, 28. dne januarja t. l., po noči skorej ob dvéh urah, so topovi z grada tržaškega mésta trikrat zaporedoma zagrnéli, in pa po kratkem prenehleji še trikrat — kar je pokazalo, da je navstal ogenj v méstu. Da

je bil pa že sprva hud in zelo nevaren, to je dala védeti ponavljava tréh strélov. In rés, vnela se je in pa tudi zgoréla je céla vrsta zalog (magazinov) colnega urada na južni strani velicega in dolzega poslopja — z blagom vréd, ki ga je tam bilo mnogo pripravljene- ga za razpošiljavo. Plamenélo je takò, da je bilo po tem vse mésto razsvétljeno. Groza! — Ta požar je storil veliko veliko škode. Govorí se clo o mili- jonih. Uzroka tej strašni nesreči se ne vé še, pa tudi težko se bo zvédel.

* (*Pravdniki ali advokati v Trstu*). Dozdaj je bilo v Trstu 30 pravnikov. Po novi postavi se jih je oglasilo létos 20; skup jih je tedaj 50. Lepo število! Poga- njali se bodo. To vtegne pa biti vendar v prid zago- varjencem in sploh tistim, ki imajo pravna opravila pri tacih gospodih. Saj se pač pozdéva, da je to nékaj podobnega blagu iste in enake vrste na trgu: več ko ga je, bolji kup bo. — Notarjev pa je v Trstu osem.

* (*Število porodov, mrtvih in ženitev v Trstu léta 1868*).

Rodilo se je léta 1868 v Trstu dečkov	2019
punc pa	1980
vsih vkup tédaj	<u>3999</u>
Vmrlo je	<u>3991</u> ljudi
po tem je več rojenih	8
Zenitev je bilo tù oménjenega leta 935.	

* (*Obsojenec Benedetti*). Lani, v drugi polovici léta, je bil Jernej Benedetti iz Pirana v Istriji po noči blizo tržaške bolnišnice zavratno napadel nékega tu- kajšnjega gospoda, ki se kliče Minas, in ga pa z

roko mahnil takò, da je kmalo potem smrt storil. Vzel mu je razbojnik lépo uro ž njeno zlato verižico vréd. Na 10 januarja tega léta so ga obsodili v ječo do smrti,

* (*Strašen požar v Izli blizo Kopra*). Devetega dne tega méseca je v Izli ob štirih urah zjutro zagorela néka hiša. Požar je bil grozoviten in pa trpel do sedme ure. Sèžgal je vso hišo, in v njej tri osebe, enega moža in dvé ženski, néke osle in mnogo kuretine (kokoši i. t. d.)

* (*Juri s puško*). Gospod G. H. Martelanec ima namén, začeti prihodnjega méseca izdavanje humorističnega ali šaljivega lista pod naslovom: „**Juri s puško**“ za kratek čas sméjavim Slovincem. Tudi to bo dobro in je sicer prav potrébno. Mi ga jako priporočamo. Prodajal se bo po pet soldov, in prinašal lepe podobe ali ilustracije.

* (*So trkali in trkali, in se jim je odprlo!*). — Zvédeli smo te dni, da so se Slovenci poknéžene goriške grofije večkrat pritoževali zatò, ker so morali prejemati iz nékih državnih uradov davkovske knjižice (bukvice), vabila in plačilne naloge ali liste le v njim nerazumljivem jeziku, namreč v némškem ali italijanskem, da se je pa temu nedavno v okom prišlo. Hvala Bogu! — Slovenci! pravo je to vaše ravnanje. Pa trkajte vendar še za marsiktere druge reči, ki jih še nimate, ki so vam pa potrébne: takò bote lepò skrbeli za svoje národne zadéve.

* (*Šivarnice ali mašine za šivanje*). Kakor nam je že znano, se rabijo od nekaj časa sem, takò rekoč, po célem svetu za šivanje néke mašine, ali po naše „stroji“, ki jim pravimo pa tudi „šivarnice“. Da je ta znajba zelò važna, ravno kakor so še marsiktere druge, nije nikake dvombe. Po njih se vtegne šivati z neverjétno hitrostjo. Kar se, postavimo, po navadi sèšiva v eni uri, se po takih mašinah sèšiva v pétih minutah in morda clo še v krajšem času.

Za napravo takih šivarnic je zdaj v severni Ameriki, namreč v New-York-u (izgovarjajte niu-jork-u) takò velika tvornica ali fabrika, da se izplačuje vsak mesec skorej 244.000 goldinarjev delovcem za dnino (lòn?).

Po tem se vtegne pač lahko soditi, kakò da se zdaj razprostirajo te šivarnice po svetu!

* (*Ošabnost ali prevzetnost*) — Kaj je prav za prav ošabnost ali prevzetnost? Ona je precénitev samega sebe, in pa nezasluženo preziranje ali zaničevanje vsih družih. Ali po tej grdi lastnosti si človek sam sebi škodi — prihaja v nesrečo in pogubo. Pa saj Némcí imajo za to tudi prislovico: „Ošabnost pride pred poginom“ (to je, ošabnost si ima pogin za naravni následek). Rajnki škof Slomšek, ta vrli Slovenec in pa naš pravi učitelj preslavnega spomina, je o prevzetnežu ali ošabnežu takò-le djal:

„Kdor sam sebe povišuje,
Prazno glavo oznanuje“

(namreč ravno kakor tudi klas, ki nima zrnja v sebi, stoji tedaj ošabno po konci).

Naš rojak gosp. Cegnar, primérjaje ošabneža z visokim hrastom, ki stoji na kaki gori, in pa od on-dod po nekakem gospoduje nad drugimi nižjimi dre-vesi pod seboj, ki ga pa nenadoma drvár poséče, — je o tem prav lépo in izvrstno pesem zapél, namreč to-le:

Ošabnežu.

(Zložil Fr. Cegnar).

1. Stoji ošaben hrast na gori,
Na nebo z verhom se opira,
Sosede svoje zaničuje,
S posmehom nan-nje se ozira.
2. Dervár s sekiro gre na goro,
In tam pod hrastom se ustavi;
Sekira smertno pesem poje,
Na tla telebi hrast gizdavi.
3. O ti, ki zaničuješ brata,
Ker več prejel si od Gospoda,
Ozri se! stopa ti na peto
Nemifa hrastova osoda.

Vabilo na naročbo.

nano zadosti je že vsém, in nije tédaj tréba posébnih dokazov, da so Slavjani, ti rojaki znamenitega in zelo razprostiranega pleména, ktérim se naravno tudi mi Slo ven ci prište- vamo, bistre in prebrisane glavice; in pa réči smémo, da se še tisti nikakor ne motijo, ktéri se predrznejo naravnost trditi, da mi Slavjani sploh, in poséбно tudi mi Slovenci po ti važni lastnosti clo prekosimo vse druge národe, ki se imajo za bolj učene, izobražene in olikane. Rés vesélega in ob enem jako ponosnega mora se čútití vsak pravi roják tega velicega pleména, kadar se v misli ozira na ogromno število vrlih Slavjanov, ki so se že nékdaj po svojem bistróumu in po svoji učenosti poslavljali, bodi si v duhovskih, bodi si v posvétnih rečéh, kakor tudi tistih izvrstnih in vsega spoštovanja vrédnih sorojakov, ki se poslavljaajo v današnjih dnévih zlasti z neutrudnim délovanjem in sploh z veliko skrbjò za blagor naše mile domovine. Pač srcé se mu prav povzdiguje, kadar sliši ali bere, da so si dozday po- sébno tudi učenjaki našega slovenskega národa krépkó prizadévali, in da jih je še mnogo, ki se z

neizrékljivo pogumnostjo borijo za podporo, povikšanje in razprostiranje prave duševne omike med človeštvom, ne samo pri nas v Evropi, temoč clo tudi daleč od nas — tam v Afriki, v Ameriki in Bog vé kod še po širokem svétu. Ali pri vsém tem, preljubi domorodci! pri vsém tem, pravim, je naš slavjanski narod ostal za gori oménjenimi drugimi narodi, in je še zdaj za njimi, kar se tiče njegovega izobraženja, in njegove olike. Žalostno, in vendar resnično! Pa kaj smo mi tega krivi? Saj drugače nije moglo biti! Sila je od nékdaj grozovitno trla nas in našo narodnost. Sovražnikov in protivnikov sploh smo imeli obilo od vsih strani. Marsikomu so že znane, postavim, gromovite latinske beséde nékega ..... vladarja starih časov: „*Foras ejiciemus istos sclavos!*“ (po našem: „vun bomo vrgli tiste Slavjane)! Premirni smo pa od nékdaj bili Slavjani, kakor smo še vedno, da bi se zgrda protivili takemu okrutnemu ravnanju, takemu preganjenju i sovražtvu. Pa česar niso v tem zadosti opravili poglavarji, opravljali so namésto njih drugi, čeravno večidél le samovoljno, kakor je žalibog! tù in tam še zdaj navada. Znano nam je sicer tudi, da so némškutarski učitelji na Krajskem in pa še drugod vboge otroke slovenskega naroda in jezika nevsmiljeno zasramovali, tépli in sploh ojstro kaznovali, ako so se reveži kedaj drznili pregovoriti kar si bodi v svojem milem maternem jeziku. Kdo bi pač to vérjel? In pa kje ali pri ktérem narodu se je néki doživela enaka prikazen? Gotovo nikjer še ne dozdej! —

Ali, hvala Bogu! časi so se vendar nékaj spreménili, obrnivši se na bolje. Nékdanja nesréčna šiba nas ne bije zdaj več takò hudo, čeravno ne moremo še trditi, da hodimo že le po cvétlicah. Nije tédaj

še tega! Nékaj smo pa vendar dobili: saj nam je pač dana precej ugodna priložnost zdaj v Avstriji, da si vtegnemo pomagati tudi zastran razvitja, povzdige in obrambe svoje narodnosti. Poslužujmo se je tédaj marljivo, in tirjajmo pa neprestano, da se nam daje, česar še dozdej nimamo, kar nam pa vendar gré po vsi pravici. — Dobre narodne šole, ki jih moramo imeti, in pa tudi dobri narodni časniki in knjige (bukve), so, kakor drugim narodom, tudi nam najkrépkješi pripomočki, da naše slovensko ljudstvo, naprédovalje čedalje bolj v pravem nauku, se ščasom povzdiguje do zaželjene duševne omike, kakoršne potrebuje po svojem stanu. Nije resnično, kar blebečejo o tej zadevi tù in tam néki neumneži, namreč da kmét, ki se je naučil branja in pisanja, nije več za délo, češ, da hoče le drugim ukazavati. Kaj tacega vtegnejo trditi samo ljudjé starega kopita; ljudjé, pravim, ktérim bi zeló všeč bilo, da vbogi kmét še vedno naprej živi le v sirovosti — podoben nespametni zvéřini. Prava, dobra in prostemu ljudstvu primérna omika vtegne le pomagati, ne pa škoditi. To nam jasno dokazujejo néke bolj in spodobno olikane druge deže, v ktérih nije, takò rekoč, kméta, ki bi ne umel brati in pisati za svojo potrebo ob kaki si bodi priliki, in vendar je — dober kmét, in sploh dober délavec! —

Večkratno premišljevanje vsega tega, in pa ob enem moja vroča želja, podpirati in pospeševati, kolikor je le mogoče, tudi z malim potrebnim podük in izobraženost med slovenskim ljudstvom, zlasti pa med kméti, sta me od nékaj časa sém močno spodbadala, résno prevdarjati, ne bi-li se dalo k temu pripomagovati tudi z razprostiranjem pripravne in primérne

knjige, kakoršna bi po mojem mnénji ravno knjiga bila, ki je iménovana na prédnji strani, — po malih mésečnih snopičih za majhno plačilo, kakor ravnajo drugi národi: Némcí, Italijani i. t. d., da se po tem zljajša oprava stroškov, in ob enem pa tudi izdava knjige. —

Upam za trdno, da bodo naši domorodci v tem, kar sem dozdej tukaj opomnil, z menoj popolnoma jedne misli. Opiraje se tédej ravno na ta up, in ob enem tudi na svoje prepričanje o njihovi védeželjnosti, — tej že sploh znani lépi in vse hvale vrédni lastnosti naših Slovencev, se obračam zdaj na-nje s prijaznim vabilom na naročbo oménjene knjige, ki bi se pisala in na svétlo dajala morda več lét, ako se našemu ljudstvu prikupi, kakor se nadjam. Pa saj je pač rado imélo in bralo tudi moj nekdanji časopis: „Tržaški Ljudomil“ (ktéremu konec je bil, kakor je že znano!). Pisati jo mislim prav v prostem jeziku, ogibaje se vsake nepotrúbne novarije v rabi beséd, in pa sploh takò, da njeni zapopadek razumi lahko vsak kmèt (ako pišem pa rajši nije, in živénje, nego ni, nej ali nij, in življenje, mislim, da se v tem nikakor ne motim — ono je bolje.)

Izhajal bo en snopič v drugi polovici vsacega meseca.

Tukaj podajem zdaj prvi snopič. Prosim prijazno o bilne podpore, da lépo in redno napréduje to délo v prid našemu ljudstvu. — Da se stroški opravljajo, tréba je, da imam saj 500 naročnikov. Naj zatorej blagovoljno skrbé tisti, kterim pride v roke ta snopič, da se iménovana knjiga med ljudstvom razprostira brž in bolj ko bo mogoče, dajaje mi pa v kratkem na znanje sad svojega truda. Ob svojem času naj

se mi pošilja redno nabrani denar v Trst (kjer stanujem „*Via Farnedo N. 28 primo piano casa Svétina*“).

Lepò se priporočam, in prosim ob enem milosrčnega potrpljenja, ako bi se po nesreči nahajala kaka si bodi zmota ali blodnja v mojem délu. „*Errare humanum est*“ (človék sem, in pa vsak človék se vtegne večkrat zmotiti). Naj se ima timveč ozir na moj — namén, ktérega sréčno dognanje moralo bi pač po moji misli biti vsakemu iskrenemu Slovencu ležeče na srcu. — Z Bogom!

V Trstu, méseca jenuarja 1869.

J. G. Vrdélski.

Narodna in univerzitetna
knjižnica

e/NIK

00000448692